

NGHỆ THUẬT HÁT XẨM - NHỮNG KHÍA CẠNH ĐÁNG CHÚ Ý TRONG BẢO TỒN, PHÁT HUY

PGS.TS. Nguyễn Thụy Loan
Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật

Hát Xẩm là một nghề kiếm sống của những người khiếm thị nghèo khổ và gia đình của họ trong xã hội cũ. Trong quá trình tồn tại nhiều thế kỉ, nghề hát xẩm từ Nghệ An trở ra Bắc đã phát triển thành *một loại hình ca nhạc độc lập*, mang những đặc trưng riêng – đặc biệt là về nghệ thuật. Do những biến đổi của đời sống xã hội, từ nửa sau của thế kỉ XX, nghề Hát Xẩm dần bị mai một như một tất yếu lịch sử. Kéo theo đó, là sự phai nhạt hoặc biến đổi của một số khía cạnh trong loại hình nghệ thuật này tại một số môi trường mà nó được bảo tồn.

Mấy thập kỷ gần đây, một trào lưu nỗ lực phục hồi Hát Xẩm đã được dấy lên. Đó là tín hiệu đáng trân trọng, góp phần thúc đẩy thêm việc bảo tồn, phát huy và quảng bá những giá trị của loại hình nghệ thuật này. Tuy nhiên, trong bối cảnh xã hội mới - với những diễn biến đã nêu, nên bảo tồn, phát huy nghệ thuật Hát Xẩm như thế nào? Đó là vấn đề cần bàn bạc để tìm ra phương hướng đúng và tốt nhất cho công cuộc phục hồi đang được triển khai. Bài viết tập trung chủ yếu vào một số khía cạnh cần được lưu ý bảo tồn, phát huy nhằm bảo lưu những nét riêng của nghệ thuật hát xẩm với tư cách là một *loại hình ca nhạc độc lập* – có những đặc trưng đặc thù, không giống các loại hình ca nhạc khác – kể cả loại mới cũng như cổ truyền./.

Từ khóa: bảo tồn, đặc trưng, Hát Xẩm, phát huy, phương hướng.